

Küsimused Infopäev "Kemikaalide käitlemine ja hoiukohad"

1. *Mida terviseamet soovib ettevõtetele eriti südamele panna?*

Vastus: Esmane soovitus on see, et kemikaalide (k.a biotsiidid ja detergendid) käitlejad teeksid kindlaks oma rolli tarneahelas ja sellest lähtuvalt viiksid ennast kurssi kõigi nõuetega. Vajadusel tuleks pöörduda kasutajatugede (REACH, CLP, BPR) poole. Tihti näeme, et tarneahelas tegutsejad (just importijad ja/või allkasutajad) ei tea, et neil on vastutus käideldavate kemikaalide osas. Iga tarneahelas tegutseja vastutab müüdava kemikaali koostisele, ohuklassifikatsioonile, mürgistusele, pakendile ja ohutuskaardile esitatud nõuetele vastavuse eest. Imporditavad kemikaalid peavad vastama nõuetele juba Euroopa Liidu tolliterritooriumile sisenedes.

2. *Kas töötajatele peavad olema tutvustatud MSDS kaardid täisversioonid või on võimalik jätta välja mõned osad, millega töötaja otseselt kokku ei puutu?*

Vastus: Ettevõttes peavad kohapeal olema kemikaalide ohutuskaartide täisversioonid ning need peavad olema soovi korral alati kättesaadavad igale töötajale. Samas ei pea kemikaali ohutuskaardi täisversioon olema töökohal, vaid piisab nt ühest A4 lehest, kus on ära toodud kemikaali nimetus, sellest lähtuv oht, milliseid isikukaitsevahendeid peab töötaja kasutama, juhised esmaabi andmisel, tegutsemisel tulekahju ja lekke korral. Ohutuskaardi näitlik kokkuvõte on ära toodud ka juhendmaterjali "Kemikaali käitlemine ja hoiukohad" lisis 3.

3. *Millised on kõige enam levinud vead mürgistamisel?*

Vastus: Kui rääkida ohualade mürgistamisest, siis on peamiseks probleemiks, et ei panda üldse märke või nagu ka esitlusel sai räägitud, et märke pannakse liialt palju ja valesse kohta. Ei ole asjakohane panna nt tootmisruumi uksele kohustusmärke: kanna kuulmiskaitsevahendeid, kanna kaitseprille, kanna hingamisteede kaitsevahendit, kanna kaitsekiivrit, kuigi neid kõiki isikukaitsevahendeid tuleb kanda vaid tootmisruumi sees paiknevas laboris. Teistes tootmisruumi osades tuleb kanda erinevaid isikukaitsevahendeid mitte kõiki koos.

4. *Mis on peamised probleemid, mille vastu eksitakse pakendi mürgistamisel?*

Vastus: Õige mürgistus sõltub õigest klassifitseerimisest. Vead: piktogrammi suurus, tunnussõna tõlge, hoiatuslausete puhul jäetakse tegemata valik kaldkriipsude vahel esitatud variantide hulgast, biotsiididel loa(registreerimis)numbri puudumine. Kogu kohustuslik mürgistuse info peaks olema eesti keeles. Originaalpakendile lisatakse küll eestikeelne etikett (kleebis), kuid see katab esialgset kohustuslikku infot. Tuletame meelde, et ühegi aine või segu mürgistusel või pakendil ei kasutata selliseid väljendeid nagu „mittetoksiline“, „kahjutu“, „mittesaastav“ või „keskkonnasõbralik“ ega muid väljendeid aine või segu ohutuse kohta või muid kõnealuse aine või segu klassifikatsiooniga vastuolus olevaid väljendeid. Biotsiidide puhul ei tohi mürgistus olla eksitav toote mõju suhtes inimeste ja loomade tervisele või keskkonnale või selle tõhususe suhtes ning ei sisalda mingil juhul märkusi „madala riskitasemega biotsiid“, „mittetoksiline“, „tervisele kahjutu“, „looduslik“, „keskkonnasõbralik“, „loomasõbralik“ või muid samalaadseid märkusi.

5. *Kui kaua ohutuskaart kehtib? Kas 10a kaart võib olla kasutuses? Kudas tuleb nõuda tarnijalt uue ohutuskaarti väljastamist?*

Vastus: Ohutuskaardil ei ole kindlat kehtivusaega. 10-aastane ohutuskaart võib olla kasutusel, kui vahepeal ei ole toimunud uut tarnet. Vastasel juhul peab olema ohutuskaart uuendatud vastavalt tarne toimumise ajal kehtinud nõuetele. Samas on soovitatav ohutuskaartide sisu täielikkus korrapärase ajavahemike järel läbi vaadata. Eeldatavalt on selliste läbivaatamiste sagedus vastavuses aine või segu ohtlikkusega ning läbivaatajaks on pädev isik. Uut ohutuskaardi tuleb

nõuda, kui kemikaali on tarnitud viimase 12 kuu jooksul ning on toimunud REACH-määruse artikli 31 lõikes 9 toodud muudatused.

6. *Kes peab hoidma kemikaali ohutuskaarte ajakohasena, kas tarbija või tarnija? Näide kui kaart on viimati uuendatud 2016. Kas peaks küsima iga aasta uuendust?*

Vastus: Vastavalt REACH-määrusele vastutab nõuetekohase ohutuskaardi eest kemikaali tarnija. Vt ka eelmise küsimuse vastust. Tööandjad peavad ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide hankimisel saama tarnijalt kogu asjakohase teabe ohtliku kemikaali kohta, sealhulgas eestikeelsed ohutuskaardid kooskõlas REACH-määruse nõuetega, et tagada kõigi võimalike ohutusabinõude õigeaegne rakendamine.

7. *Kui tähtis on tootmisettevõttel hoida ajakohasena olmekeemia ohutuskaarte, mida müüvad edasi tava poed, nt fairy juhend?*

Vastus: Tööandja ei ole kohustatud hankima tarnijalt ohutuskaarte, kui üldsusele pakutavad või müüdatavad ohtlikud kemikaalid on varustatud piisava teabega, mille alusel on tööandjal võimalik rakendada asjakohaseid meetmeid tervise, ohutuse ja keskkonna kaitseks. Tarnija ei pea esitama ohutuskaarti juhul, kui üldsusele pakutavad või müüdatavad ohtlikud ained või segud on varustatud piisava teabega, mille alusel on kasutajatel võimalik rakendada asjakohaseid meetmeid tervise, ohutuse ja keskkonna kaitseks, välja arvatud juhul, kui allkasutaja või levitaja taotleb ohutuskaardi esitamist.

8. *Kui vana hetkeseisuga võib olla ohutuskaart?*

Vastus: Hetkel tarnitava kemikaali ohutuskaart peab olema uuendatud käesoleval aastal, kui seda ei ole vabatahtlikult tehtud varem (kuid mitte varem kui 12. juuni 2020). Lisaks vt. vastus küsimusele 5.

9. *Jäi kõrva, et ohutuskaardile ei pea tootja kontakte märkima ärisaladuse tõttu. Kuidas saab allkasutaja sellisel juhul teada, kelle tarneahelas ta on?*

Vastus: Info liikumine toimub mööda tarneahelat ja suhtlus toimub vahetult selle tarnijaga, kelle käest olete kemikaali ostnud.

10. *Kui on vajadus täpsustada ohutuskaardil olevat ohutusteavet, kuidas on siis tagatud teabe liikumine alt üles poole?*

Vastus: Vt. vastus küsimusele 9.

11. *Kas vallitusala peab olema ka rohust puhas?*

Vastus: Betoneeritud vallitusalas ei või olla taimestikku. Kui tegemist muldvallitusega, siis taimestik peab olema niidetud madalaks.

12. *Kui ettevõttel on reservmahuti õlijäätmete vb ladustamiseks, siis see peab olema nõuetekohaselt betoonvannis ju, juhaks kui see võetakse kasutusse?*

Vastus: Kui tegemist on üheseinalise mahutiga, siis peab olema tagatud see, et lekke korral ei satuks ohtlik kemikaal keskkonda. Seega üheks lahenduseks on mahuti alla panna alusvann või ehitada vallitusala.

13. *Kas ja mis mahus Päästeamet kontrollib lasteaedade ja koolide ujulates kasutatavate kemikaalide ja biotsiidide hoiukohti?*

Vastus: Tuleohutuse kontrolli raames Päästeamet kontrollib ehitise tuleohutust ning üheks osaks on ka ohtlike kemikaalide ladustamine. St, kas on ohutult hoiustatud, sh vastavalt ühtesobivusele. Biotsiidi osas (nt käte desinfitseerimisvahendid) Päästeamet kontrolli ei teosta.

14. Kui territoorium on piiratud aiaga, kas selle sees olev vedelgaasi mahuti (pinnasega kaetud) ja/või aurusti ümber peab olema veel eraldiseisev aed/piire?

Vastus: Kui territoorium on piiratud aiaga, siis vedelgaasi mahuti ei pea olema eraldi aiaga piiratud, kuid tagatud peab ohutus, nt otsasõidu piirid, lukustatud kapid vms.

15. Kas ohtlike kemikaalide üle arvestuse pidamise kohustus kohaldub iga käideldava koguse kohta või kohaldub see mingist piirmäärast alates?

Vastus: Kemikaaliseaduse § 9 lg 1 sätestab, et majandus- ja kutsetegevuse raames kemikaali käitlev isik peab arvestust käideldavate ohtlike kemikaalide üle ja säilitab arvestusdokumente kümme aastat. Ohtlike kemikaalide arvestus peab näitama iga kemikaali koguse liikumist ettevõttes selle soetamisest kuni töötlemise, väljastamise või kahjutustamiseni. Tervise- ja töoministri 17.12.2015. a määruse nr 60 "Ohtlike kemikaalide arvestuse kord" § 2 lg 1 kohaselt tuleb ohtlike kemikaalide käitlemiskohas pidada arvestust käideldavate ohtlike kemikaalide kohta kogu käitlemise jooksul, kui kemikaali hoitakse arvestusüksuses väljaspool veovahendit üle 24 tunni. Eelnevad sätted ei kehtesta ohtliku kemikaali üle arvestuse pidamiseks ühtegi alamkogust, mistõttu tuleb ohtliku kemikaali üle arvestust pidada olenemata selle käideldavast kogusest.

16. Kes teostab Eestis ettevõtetes plahvatusohualade hindamist?

Vastus: Tööandja korraldab plahvatusriski analüüsi „Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse“ § 13 lõike 1 punktides 3 ja 5 sätestatud korras ja tingimustel töökeskkonna riskianalüüsi osana või eraldi riskianalüüsina. Seega, peaksid ettevõtted, kes on pädevad koostama töökeskkonna riskialüüsi, oskama koostada ka plahvatusriski analüüsi.

17. Kemikaale tuleb hoiustada "piisavalt ventileeritud ruumides". Kas on konkreetne nõue "piisava ventileerimise" kohta?

Vastus: Ei ole sätestatud seda, mida tähendab "piisav ventileerimine". Vajalik vaadata juhtumi põhiselt ning sõltub suuresti ohtlikust kemikaalist ning ümbritsevast keskkonnast.

18. Kas on piisav ventilatsiooni aukude kaudu ventilatsioon, kui ohtlikud kemikaalid on hermeetilises suletud taaras (metalltunnides, IBC konteinerites)?

Vastus: Kui toimub vaid kemikaalide hoiustamine, siis piisab ventilatsioonist aukude kaudu. Kui toimub juba kemikaalidega seotud muud tegevused, st protsess, siis on vajalik juba tõhusama ventilatsioonisüsteemi kasutusele võtmine.

19. Kes tegeleb markeerimispüstoli lõhkemata püssirohupadrunitel utiliseerimisega? Need on laskemoona jäätmed, kuid ei OJ käitleja ega tarnija ei oska vastust anda.

Vastus: Täpsustamist vajab, kas tegemist on pürotehnilise tootega või laskemoonaga relvaseaduse mõistes. Kui tegemist on pürotehnilise tootega, siis selle hävitamisega tegelevad pürotehnikud, kellele on väljastatud tase 5 pürotehniku kutsetunnistus. Kui tegemist on relvaseaduse mõistes laskemoonaga, siis vastavalt relvaseaduse § 83 lõikele 4 annab relvaomanik või -valdaja hävitamisele kuuluva relva ja laskemoona koos sellekohase avaldusega politseile, kes korraldab relvade ja laskemoona hävitamise.

20. Kas see on hea praktika, et tulekustutil on kott peas nagu esitluse pildil näha oli? Kustutamisel läheb siis hetk rohkem aega.

Vastus: Väljas olevale kustutile on kate pandud peale kaitsmiseks ilmastikutingimuste eest.

21. Kas plahvatusriski (riskianalüüs) saab teostada tööandja ise, kui on olemas vajalikud vahendid ja pädevad töötajad?

Vastus: Jah, võib koostada ka tööandja ise.

22. Hädaabi duši (seisvas soojas) vees võivad Legionella (ohtlikud) bakterid paljuneda. Kuidas seda ohtu vältida?

Vastus: Legionella bakteri paljunemise ennetamiseks hädaabi dušis on samad reeglid, mis kehtivad joogiveesüsteemide tavadušsidele: oluline on *Legionella* paljunemise vältimine veevarustussüsteemides. Külma veesüsteemis peab olema tagatud vee temperatuur alla +20°C ja kuumaveesüsteemis +55-60°C. Tähtis on veevärgi süsteemide korrashoidmine ja korrapärane kontrollimine: torustikes vee seiskumise vältimine, nende regulaarse mehaanilise puhastuse ja läbivoolutamise teostamine, segisti- ja dušitsikute puhastamine ja desinfitseerimine. Seega hädaabidušis tuleb jälgida vee temperatuuri ja perioodiliselt teostada läbivoolutamist.